

ACHTERGRONDINFORMATIE OVER IN SOEST WONENDE JOODSE FAMILIES

De Familie Israël-Kattenburg

Alexander Israël	Amsterdam 15 oktober 1897 Sobibor 9 juli 1943 45 jaar
Esther Israël Kattenburg	Amsterdam 14 december 1902 Sobibor 9 juli 1943 40 jaar
Mietje Elisabeth Israël	Amsterdam 15 december 1929 Sobibor 9 juli 1943 13 jaar
Elisabeth Antoinet Israël	Amersfoort 5 juli 1935 Sobibor 9 juli 1943 8 jaar
Meijer Philip Israël	Amersfoort 16 november 1937 Sobibor 9 juli 1943 5 jaar
Jacob Kattenburg	Amsterdam 16 januari 1895 Sobibor 20 maart 1943
Philip Israël	Arnhem 18 mei 1867 Auschwitz 25 januari 1943 75 jaar
Elisabeth Israël van der Heuvel	Zutphen 4 juni 1869 Westerbork 14 december 1942 73 jaar

Op 3 januari 1929 trouwden Alexander Israël en Esther Kattenburg in Amsterdam. Alexander was handelsreiziger en Esther winkelierster.

Op 15 december 1929 werd hun dochter Mietje Elisabeth geboren. Begin jaren dertig verhuisde het gezin naar Amersfoort. Hun dochter Elisabeth Antoinet werd daar geboren evenals hun zoon Meijer Philip.

Begin 1938 vestigde het gezin zich in Soest aan de van Weedestraat 29, waar de schoenenzaak Modern was gevestigd. Alexander en Esther hebben deze schoenenzaak overgenomen.

Voor de winkel gebruikten ze de achternaam van Esther Kattenburg. Misschien dachten ze dat de achternaam Israël niet goed was voor de klandizie.

In de Soester Courant verschenen regelmatig advertenties.

Op 7 april 1939 stond bijvoorbeeld de volgende advertentie in de krant.

In augustus 1939 kwam Jacob Kattenburg, de broer van Esther, ook op de van Weedestraat 29 wonen. Jacob was op 26 mei 1921 in Amsterdam getrouwd met Eva Boas¹ maar zij was al in april 1926 overleden.² Jacob werd bediende in de schoenenwinkel van zijn zwager.

De ouders van Alexander, Philip Israël en Elisabeth Antoinet van den Heuvel, kwamen in april 1941 vanuit Amsterdam in Soest wonen op de Heuvelweg 44.

Op de eerste lijst van Joden, die opgemaakt werd op 10 juni 1941 stond de hele familie vermeld.

Dochter Mietje raakte bevriend met een groepje 'hangjongeren' uit de buurt.

Con Voogd was een van die jongeren. Hij was net zo oud als Mietje. Hij herinnert zich dat hij samen met Mietje naar de kermis in Baarn ging. Ook ging hij met haar naar bioscoop Carlton (later City Theater) aan de Burg. Grothestraat.³

Con Voogd vroeg zich wel af of het verstandig was om met een meisje dat de jodenster⁴ droeg over de kermis te lopen maar hij deed het toch.

Over de situatie waarin het Joodse gezin zich bevond spraken zij nooit met elkaar.⁵

Op 11 juli 1942 verhuisden de ouders van Alexander (verplicht?) naar Het Tehuis voor Israëlitische Oude Lieden in Arnhem. In de nacht van 10 op 11 december 1942 werd het hele tehuis leeggehaald. Mogelijk werd het oude echtpaar Israël al opgepakt in november en naar Westerbork gedeporteerd. Elisabeth Israël van der Heuvel overleed op 14 december in Westerbork op 73-jarige leeftijd. Vader Philip kreeg nog even uitstel van deportatie. Op 27 december werd hij overgebracht naar de Joodse Psychiatrische instelling het Apeldoornsche Bosch.

Het Apeldoornsche Bosch werd kort daarop ontruimd in de nacht van 21 op 22 januari 1943. Bijna 1300 mensen werden op beestachtige wijze rechtstreeks op transport gesteld naar Auschwitz.⁶ Niemand keerde terug. De trein kwam op 25 januari in

¹ NIW 13 mei 1921

² NIW 9 april 1926

³ Deze bioscoop werd geëxploiteerd door Julius Eichwald een Joodse man, de zoon van Sali Margulies.

⁴ Het dragen van de Jodenster was verplicht vanaf 3 mei 1942 voor Joden vanaf 6 jaar.

⁵ Interview met Con Voogd (geboren 1 november 1929) op 6 september 2020

⁶ Zie hiervoor de tekst over David Altenberg.

Auschwitz aan. Degenen die de gruwelijke treinreis hadden overleefd werden die dag allemaal direct vermoord. Philip Israel was toen 75 jaar oud.

De overlijdensaktes van Philip en zijn vrouw Elisabeth werden na de oorlog in de burgerlijke stand van Arnhem opgemaakt.

De achtergebleven familie in Soest moet hebben geweten dat opa naar het oosten was gedeporteerd. Ze zullen nauwelijks gehoopt hebben dat hij het zou overleven.

In de zomer 1942 kwamen de oproepen om zich te melden voor de werkverschaffing in Duitsland. Alexander heeft zo'n oproep toen waarschijnlijk niet gekregen. Hij was blijkens de lijst⁷ van 27 februari 1943 hoofdvertegenwoordiger van de Joodsche Raad. Op 2 maart berichtte de burgemeester van Soest aan de Duitse autoriteiten dat op de lijst van 27 februari aangevuld moest worden dat Alexander Israël door de Sicherheitspolizei was vrijgesteld. Dat betekende mogelijk dat Alexander zich voorlopig betrekkelijk veilig voelde.

Datzelfde gold niet voor zijn zwager Jacob Kattenburg. Hij dook waarschijnlijk onder, want hij werd afgevoerd uit het bevolkingsregister van Soest met 'bestemming onbekend'. Maar hij werd toch ergens opgepakt.

Op 10 maart 1943 kwam Jacob aan in Westerbork en hij werd al op 20 maart in Sobibor vermoord.

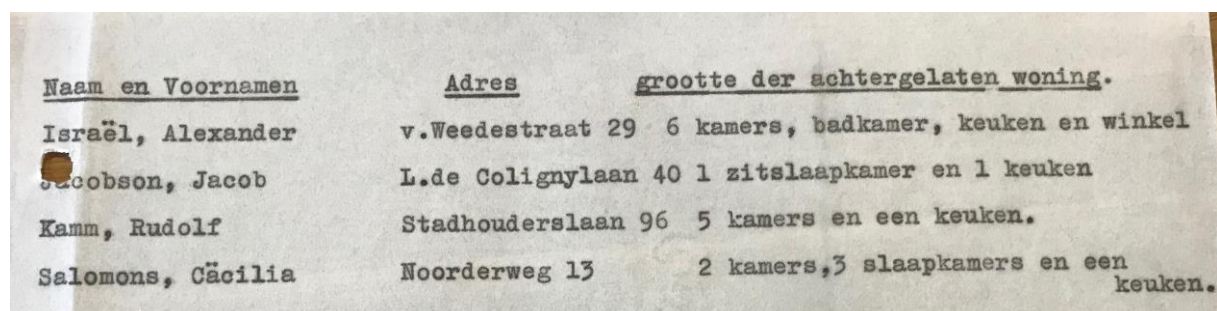
De familie Israël woonde toen nog steeds in de Van Weedestraat maar kort daarna moesten ook de laatste Joden uit de provincie Utrecht verdwijnen. Dat moest gebeurd zijn voor 23 april 1943.

De hele familie Israël werd op 22 april overgebracht naar kamp Vught samen met nog 10 andere Joden die niet ondergedoken waren. Op 3 juli werden zij naar Westerbork gebracht en 6 juli, de dag na de 8^e verjaardag van Elisabeth, gedeporteerd naar Sobibor. Op 9 juli werd de hele familie in Sobibor vermoord. De kinderen waren 13, 8 en 5 jaar oud.

Op de registratiekaarten van Vught van Elisabeth en Meijer Israël staat vermeld: 'in bezit van doopbewijs Nederlands Hervormde Kerk'. Het heeft niet mogen baten.

De vrienden van Mietje merkten dat de familie weg was omdat de schoenenwinkel helemaal leeggehaald was.

Op 27 april werd door een gemeenteambtenaar een lijst opgemaakt van de woningen van degenen die afgevoerd op 22 april waren. Deze lijst werd door de burgemeester gestuurd naar de commissaris van de provincie Utrecht.

<u>Naam en Voornamen</u>	<u>Adres</u>	<u>grootte der achtergelaten woning.</u>
Israël, Alexander	v. Weedestraat 29	6 kamers, badkamer, keuken en winkel
Jacobson, Jacob	L. de Colignylaan 40	1 zitslaapkamer en 1 keuken
Kamm, Rudolf	Stadhouderslaan 96	5 kamers en een keuken.
Salomons, Cäcilia	Noorderweg 13	2 kamers, 3 slaapkamers en een keuken.

⁷ Lijst van Joodse inwoners van Soest

Op joodsmonument.nl staat de inventarislijst die is opgemaakt van de woning van de familie Israël. Voor de familie vertrok gaven ze, zoals zoveel Joodse families, persoonlijke eigendommen in bewaring bij vrienden en kennissen.

Op 17 juni 1947 verscheen de volgende oproep in de Soester Courant.

Jac. (Jacob) van Leeuwen was eigenaar van de juwelierszaak Rosine in Leiden. Hij had samen met zijn vrouw de oorlog in de onderduik overleefd.⁸ Het is niet duidelijk wat zijn relatie was tot de familie Israël.

Bronnen

Archief Eemland
arolsen-archives-org
joodsmonument.nl
Nieuw Israëlitisch Weekblad
openarch.nl
Soester Courant

⁸ https://www.industrieel-erfgoed.nl/sites/default/files/bijlagen/bestanden/stielz_jrg_24_nr_1_2013.pdf